

ІСАЄВА Ілона Фадеївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
іноземних мов, Національна
академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький, Україна)

ІНТЕГРАЦІЯ LLMs У НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

LLMs (Large Language Models – великі мовні моделі) – це тип програм штучного інтелекту (ШІ), які розроблені для розуміння, генерування та обробки людської мови, вони є однією з найпотужніших технологій у сфері нейронних мереж та машинного навчання.

LLMs, завдяки своїй здатності генерувати, узагальнювати та редагувати текст на рівні, близькому до людського, все більше стають сьогодні потужним інструментом навчання та вивчення іноземних мов, але вимагають переосмислення дидактичних підходів щодо їхнього застосування.

Сьогодні на заняттях з іноземної мови LLMs використовують з метою посилення продуктивних навичок (письмо, говоріння), вдосконалення рецептивних (читання, аудіювання) та розвитку мета-мовних компетенцій.

У процесі формування навичок професійного письма (наприклад, оформлення ділової кореспонденції, протоколів, технічних описів) LLMs можуть виступати потужним асистентом, що імітує реальне робоче середовище. Крім того, можна використовувати LLMs для швидкого отримання першої чернетки тексту іноземною мовою за заданим промптом (наприклад, німецькою – «*Schreibe eine formelle E-Mail zur Beschwerde über eine verspätete Lieferung unter Verwendung passiver Sätze*»). Це дозволяє заощадити час на початкове продукування тексту і зосередитися на критичному пост-редагуванні.

LLMs можуть трансформувати текст відповідно до вимог іншомовного професійного дискурсу. Наприклад, можна попросити ШІ переробити нейтральний текст у надзвичайно формальний або, навпаки, у більш дружній тон. Це допомагає усвідомити різницю між стилями мовлення.

З метою уникнення повторів у письмових роботах, можна використовувати ШІ для генерації синонімічних конструкцій та варіантів перефразування складних речень, це сприятиме підвищенню лексичного різноманіття у наукових чи ділових текстах.

LLMs можуть моделювати діалоги та створювати аудіоконтент, який допомагає долати мовний бар'єр й ефективно розвивати навички аудіювання та говоріння. За допомогою LLMs можна створити безпечне середовище для тренування спонтанного мовлення, попросивши ШІ виступити у ролі клієнта якогось закладу, працівника фірми, колеги тощо.

Деякі моделі та інтегровані ШІ-інструменти пропонують Text-to-Speech функціонал, з його допомогою можна ввести власний згенерований текст і прослухати його нормативною іноземною вимовою, що дозволить попрактикуватись у аудіюванні та інтонаційних моделях.

LLMs також часто використовують для структурування презентацій й доповідей, написання вступної та заключної частини, а також генерування списків потенційних запитань від аудиторії (з відповідями), що є важливим для академічної комунікації.

Одним з найцінніших напрямків використання LLMs є його застосування з метою формування мета-мовних та аналітичних компетенцій, оскільки у цьому випадку ШІ перетворюється з інструменту автоматизації на інструмент навчання. ШІ може навчати граматиці на основі помилок, замість того, щоб просто врахувати виправлені помилки, можна запитати LLM, наприклад, німецькою мовою: *Warum ist dieses Wort falsch? Erkläre die Regel für die Verwendung dieses Artikels im Deutschen*. Модель надасть миттєве пояснення німецькою мовою, адаптуючи складність правила до рівня користувача.

Можна використовувати LLMs для порівняння ідіом іноземною мовою, структур чи граматичних правил з їхніми українськими відповідниками. Викладачі та студенти можуть просити LLMs генерувати вправи на заповнення пропусків або множинний вибір на основі автентичного фахового тексту.

При вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням LLMs стають незамінними для роботи зі спеціалізованими текстами. Можна завантажити або скопіювати іншомовний технічний чи юридичний текст і попросити LLM виділити ключові терміни та надати їхні українські/англійські еквіваленти й контекстуальні приклади вживання. Для прискорення читання та розуміння великих документів (наприклад, законів, регламентів) можна попросити LLM створити коротке резюме іноземною мовою. Це допоможе швидко зрозуміти основну ідею перед глибоким вивченням тексту.

Отже, LLMs – це потужний інструмент ШІ, що трансформує викладання та вивчення іноземних мов, вимагаючи переосмислення підходів до навчання та вивчення іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Дроздова В., Рудніцька К., Росквас І. Інтеграція штучного інтелекту в методики викладання іноземних мов. *Вісник науки та освіти. Серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія*. 2024. № 5(23). С. 216–231.
2. Жукевич І., Спіричева О. Трансформація вивчення іноземних мов: штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2024. Вип. 3. Ч. 3. С. 45–55.
3. Зубова О. Штучний інтелект і вивчення іноземних мов. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27. Том 2. С. 80–85.
5. Макарська Є., Гладкіх І. Цифрова трансформація освіти: роль штучного інтелекту у викладанні та навчанні іноземної мови. *Вісник науки та освіти. Серії: філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія*. 2025. № 5(35). С. 1734–1745.